

מדינת ישראל משרד המשפטים

פרקליטות המדינה
המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין
תאריך: ח' כסלו תשע"ג
22 נובמבר 2012
תיק: 08-2391

אל: התובעים בעבירות תכנון ובנייה

לתובעים שלום,

הנדון: צירוף תשריטים לכתבי אישום – הנחייה

להלן הנחייתנו בעניין צירוף תשריטים לכתבי אישום.

הנחייה זו ניתנת בעקבות שאלות שונות שהופנו אלינו בעניין זה ולאחר שהתברר, כי קיימת שונות וחוסר אחידות בגישתם המשפטית של תובעים שונים.

1. כתב האישום אמור לגולל את "סיפור המעשה" באופן ברור ומדויק, על מנת לפרוש בפני הנאשם ובית המשפט תמונה מלאה של העובדות הרלבנטיות, שהתביעה מתכוונת להוכיח ושמוכחן תבקש להרשיע את הנאשם.

2. סעיף 85 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 מתווה את הדרך לניסוח כתב אישום, והוא קובע, בין השאר, שכתב האישום יכלול את "תיאור העובדות המהוות את העבירה" (שם ס"ק (4)). "תיאור העובדות", על פי הפסיקה, משמעו "מכלול הנתונים העובדתיים המצביעים על כך כי נתקיימו יסודותיה של העבירה" (ע"פ 747/81, מדינת ישראל נ' מצרי, פ"ד לו(3) 43, 45; רע"פ 9718/04 מדינת ישראל נ' נואורה (פדאור)).

3. יסוד מוסד הוא שכתב האישום יכלול אך ורק את העובדות הרלוונטיות להרשעה ולא את הראיות שמוכחן תבקש התביעה להוכיח שהעובדות אכן התקיימו. משכך, על דרך הכלל, תוכנו של כתב האישום מדבר בעד עצמו ולא מצורפים לו נספחים או חומרים נוספים. כך על דרך הכלל.

4. מעצם טיבן וטבען של עבירות התכנון והבניה, לא תמיד יש בתיאור מילולי בלבד של העובדות – מדויק ככל שיהא – לתאר ולשקף באופן ברור את העבירה. בעבירות אלה, נדרש לא אחת, פעמים אף חיוני ממש, מימד חזותי נוסף אשר יבהיר וישלים את התיאור המילולי של עובדות כתב האישום וימקם אותן במרחב.

מדינת ישראל

משרד המשפטים

כך, למשל, כתב אישום שיכלול תיאור מילולי בנוסח - "בחזית המבנה, בצדו הדרומי-מזרחי, נבנתה תוספת בניה בשטח של 24 מ"ר, הנמצאת במקביל לדרך שנכבשה שלא כדין והמובילה לחניון בשטח של 300 מ"ר, הנמצא צפונית למבנה. בנוסף הוצב לצד הדרך האמורה מבנה יביל בשטח של 30 מ"ר..." – אינו מלמד די הצורך את הקורא ועשוי להוביל לאי הבנה. מאידך, תשריט אשר ימחיש, באופן גרפי את המתואר ייצור בהירות חיונית באשר לעובדות הנטענות בכתב האישום.

5. יתרון משמעותי נוסף בצירוף תשריט לכתב האישום הוא בבהירות והסרת ספקות במקרים של הודאה בעובדות כתב האישום, בלא ניהול הוכחות. צירוף התשריט מעניק לנאשם, לבית המשפט ולתביעה וודאות בעניין הבנייה או השימוש נושא ההרשעה. היות ובמקרים רבים מוטלים במסגרת גזר הדין גם צווים שעניינם הבנייה והשימוש, יש בצירוף התשריט גם להבהיר באופן חד משמעי את נושאי הצו ואת היקפו.

6. משכך, עמדתנו היא שצירוף תשריט לכתב האישום, שתכליתו היא הבהרה גרפית של העובדות המתוארות באופן מילולי, לא רק שאינו פסול, אלא שפעמים רבות הוא ראוי, נכון ומתבקש.

ודוק, יש להבהיר בניסוח כתב האישום שהתשריט אינו "ראיה" וכל כולו נועד להמחיש גרפית את העבירות המתוארות באופן מילולי. כך, למשל, לאחר תיאור המילולי של המבנים, יש להוסיף, "כמסומן בתשריט נספח X לכתב האישום". ככל שהתביעה תבקש להציג את התשריט כראיה יהא עליה לעשות כן במהלך פרשת התביעה, וכמקובל, באמצעות מי שערך אותו.

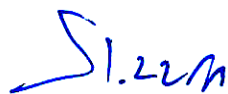
7. למותר לציין, כי חובה על התביעה לוודא שקיימת התאמה מלאה בין התיאור המילולי לבין התשריט. במקרים של תיקונים בעובדות כתב האישום – יש לתקן בהתאמה גם את התשריט המצורף לכתב האישום.

8. באשר לצירוף תמונה לכתב האישום, הרי שבלא לקבוע מסמרות בדבר, ככלל יש להימנע מכך ולהעדיף לצרף תשריט. זאת, מן הטעם שבמקרים רבים יהיה בסיס לטענה שתמונה מגלמת יותר יסודות ראייתיים מאשר יסודות חזותיים (השווה: חע"ק (בית משפט השלום ברמלה) 25946-05-11, מועצה מקומית שוהם נ' אילן דואק (פדאור)). עם זאת, אין אנו פוסלים את האפשרות שיהיו מקרים בהם צירוף תשריט לא יתן את ההשלמה הנחוצה לתיאור המילולי, ויהיה מקום לצרף תמונה. במקרים כגון אלה – אנא התייעצו מראש עם הפרקליט האחראי במחלקה.

מדינת ישראל
משרד המשפטים

9. לסיכום, מקום שתיאור מילולי בכתב האישום של הבנייה או של מקום השימוש עשוי להיות בלתי ברור די הצורך, מן הראוי לצרף לכתב האישום תשריט, אשר ימחיש באופן גרפי את המתואר.

10. הנחייתנו זו מתיישבת היטב עם תיקון 133 לחוק העונשין בדבר הבניית הענישה ותכליותיו, והמגמה החדשה העולה ממנו בדבר ניסוח מפורט של כתב האישום הכולל נסיבות נוספות מעבר לגרעין העובדתי.

חובב ארצי

מנהל המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין
בפרקליטות המדינה

העתק: היועץ המשפטי לממשלה
פרקליט המדינה
המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)